

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2025-08-14

Ärendenummer
NV-25-031237

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över En ny nationell myndighet för viltförvaltning SOU 2025:50 (LI2025/00934)

Sammanfattning

Naturvårdsverket välkomnar att utredningen lyfter behovet av en mer effektiv, behovsanpassad och sammanhållen viltförvaltning. Vi delar många av de slutsatser som redovisas men bedömer att utredningens förslag om en ny myndighet motverkar flera av dessa slutsatser. Förslaget riskerar att försvaga helhetsperspektivet och den samlade kompetens som krävs, öka statens kostnader och minska effektiviteten i viltförvaltningen. Naturvårdsverket avstyrker därför förslaget om en ny myndighet för viltförvaltning.

Naturvårdsverket eftersträvar att fortsätta utvecklas som viltförvaltningsmyndighet och bedömer att merparten av de behov som presenteras i betänkandet kan omhändertas mer effektivt genom att utveckla och anpassa verksamheten inom Naturvårdsverket. De ytterligare resurser som enligt utredningen bör tillföras en ny myndighet kan på Naturvårdsverket resultera i snabba och konkreta åtgärder såsom förbättrad och förstärkt vägledning till den regionala förvaltningen.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Övergripande synpunkter

Utredningen belyser vikten av en effektiv och behovsanpassad viltförvaltning i Sverige

Naturvårdsverket anser att utredningen på ett förtjänstfullt sätt belyser vikten av en behovsanpassad viltförvaltning i det svenska samhället. En nationell viltförvaltningsmyndighet är betydelsefull både ur ett nationellt perspektiv och som ett aktivt stöd till den regionala förvaltningen på länsstyrelserna. Den regionala förvaltningens behov av en nationell myndighet som kan prioritera de frågor som länsstyrelserna anser är viktiga lyfts fram tydligt. Det kan exempelvis handla om att tillhandahålla nationella förvaltningsplaner och ge vägledning.

Naturvårdsverket delar många av de slutsatser som redovisas i utredningen. De behov som identifierats stämmer i hög grad överens med de behov vi också ser och tidigare har uppmärksammat – både i budgetunderlag till regeringen och i fastställda strategier.

Förslaget begränsar systemperspektiv och försvårar förvaltningen av livsmiljöer och dess arter

Naturvårdsverket instämmer i utredningens bedömning att ett helhetsperspektiv i viltförvaltningen är nödvändigt. Utredningen argumenterar för att en ny nationell myndighet, med ansvar för viltförvaltning inklusive artbevarande, kan förstärka fokus och främja utvecklingen av viltförvaltningen. Naturvårdsverket ser en betydande risk att ett mer avgränsat myndighetsuppdrag försämrar möjligheterna att hantera frågorna ur ett systemperspektiv. Att inrätta ytterligare en myndighet inom miljöområdet skulle också kräva ökade insatser för samverkan mellan olika aktörer för att hantera frågorna i relation till andra närliggande områden. Risken är att detta leder till ineffektivitet och försvårad överföring av kunskaper och erfarenheter.

Det handlar dels om ett övergripande perspektiv på nationell och internationell nivå – exempelvis kopplat till beredskap, säkerhet, klimat och biologisk mångfald – dels om frågor som rör den regionala viltförvaltningen samt forskning och annan kunskapsuppbyggnad. Länsstyrelserna hanterar idag komplicerade målkonflikter i sina breda uppdrag och vägledning till den regionala förvaltningen behöver baseras på ett brett perspektiv.

Vi bedömer särskilt att utredningens förslag att dela upp förvaltningen av livsmiljöer och dess arter på flera myndigheter försvårar förutsättningarna för ett helhetsperspektiv. Detta är särskilt aktuellt i samband med det kommande införandet av naturrestaureringsförordningen¹. Naturvårdsverket är av uppfattningen att förvaltning av vilda däggdjur och fåglar, i största möjliga mån, bör finnas på samma myndighet som förvaltningen av landskapet de lever i. Viltet påverkas och påverkas av de livsmiljöer/den biologiska mångfald de lever i och förvaltningen av vilt kan inte frikopplas från andra förvaltningsprocesser och prioriteringar, exempelvis inom områdesskydd och -skötsel, restaureringsarbete, åtgärder kopplade till klimatförändringar mm.

Statens totala kostnader kommer att öka

Att samla viltförvaltningen så som föreslås i utredningen leder sannolikt till ökade kostnader för staten som helhet. Det kommer, som utredningen konstaterar, leda till en dubblering av resurser inom vissa uppgiftsområden. Naturvårdsverkets bedömning är vidare att vi inte kommer att kunna minska vår personal i den utsträckning som utredningen räknar med. Detta gäller både sakkompetens och stödjande resurser (t.ex. juridik, ekonomi). Eventuella kostnadsbesparingar avseende exempelvis lokaler och IT-stöd kan uppstå först på längre sikt.

När det gäller digitalisering och informationshantering kommer betydande kostnader att krävas både inom den nya myndigheten och övriga myndigheter som idag har kopplingar till viltförvaltningsverksamheten. En ny myndighet behöver bygga upp ny infrastruktur som kan hantera den mängd komplex

¹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869.

information som behöver kunna utbytas och hanteras mellan ett antal myndigheter och andra aktörer på ett säkert sätt.

Ökad risk för sårbarhet i centrala stödfunktioner

Naturvårdsverket bedömer att en effektiv viltförvaltning gynnas av att drivas på en myndighet med bred kompetens även i stödfunktioner. Det gäller områden som förvaltningsjuridik, ekonomi, kommunikation, IT-drift och -utveckling, cybersäkerhet i digitala system, upphandlingsstöd och andra administrativa uppgifter, där erfarenheter och kompetens byggs upp i större arbetslag. En större myndighet har enligt vår bedömning bättre förutsättningar, jämfört med en mindre myndighet, att över tid kunna ha en hög kompetens inom dessa funktioner.

Naturvårdsverket har goda förutsättningar att utveckla och ta ansvar för den nationella viltförvaltningen

Naturvårdsverket konstaterar att den nu aktuella utredningen, liksom 2013 års jaktlagsutredning (SOU 2013:71), har föreslagit att en ny nationell myndighet för viltförvaltning ska inrättas. Stora förändringar genomfördes på Naturvårdsverket efter utredningen 2013, och sakkompetensen är idag mycket hög på myndigheten i frågor om jakt- och viltförvaltning och ekosystembaserad förvaltning av flerartssystem. Förvaltningen har utvecklats kontinuerligt, men frågorna är komplexa och styrs av en äldre lagstiftning. Vår bild från samverkan med organisationer och myndigheter är att förtroendet för Naturvårdsverket som nationell jakt- och viltmyndighet har förstärkts sedan den förra utredningen.

Naturvårdsverket bedömer att merparten av de behov som lyfts i den nu aktuella utredningen mer effektivt kan tas omhand genom att förstärka, utveckla och anpassa verksamheten inom Naturvårdsverket. Vi eftersträvar och vill fortsätta utvecklas som viltförvaltningsmyndighet. De extra resurser som enligt utredningen skulle behöva tillföras en ny myndighet, kan på Naturvårdsverket resultera i snabba och konkreta resultat såsom fortsatt utveckling av regionalt anpassad vägledning samt ökad takt på uppdatering av föreskrifter och förvaltningsplaner. En process kring bildandet av en ny myndighet kommer sannolikt att kräva stora resurser under en längre tid och innebära att viltfrågorna tappar fokus från utveckling i sak. Denna konsekvens bör beaktas.

Vi bedömer att utredningens förslag till förändringar i myndigheters instruktion skulle vara ett bra stöd för ökad tydlighet om uppgifter och ansvar i viltförvaltningen. Naturvårdsverkets instruktion inom området är idag inte närmare formulerad än att myndigheten ska ansvara för frågor om jakt och vilt enligt jaktlagstiftningen samt medverka till att främja brukande av vilt som resurs². En ändrad instruktion till Naturvårdsverket skulle vara en bra grund för att ytterligare kunna utveckla verksamheten inom Naturvårdsverket.

Kapitel 3 Viltförvaltningens förutsättningar och aktörer

Naturvårdsverket anser att kapitlet ger en bra och aktuell översikt över förvaltningen av vilt som bedrivs inom Naturvårdsverket samt hos övriga aktörer nationellt och regionalt. Utredningen redogör väl för de resursbehov som Naturvårdsverket påtalat för att stärka förutsättningarna för en funktionell viltförvaltning.

² Tillägget i Naturvårdsverkets instruktion om att medverka till att främja brukandet av vilt som resurs trädde i kraft den 1 maj 2022, se SFS 2022:187.

Kapitel 4 Den nya myndigheten för förvaltning

Naturvårdsverket ställer sig positivt till att utredningen föreslår att en viltförvaltningsmyndighet ska följa viltstammars utveckling och bör ha sin utgångspunkt i de tre perspektiv från Naturvårdsverkets *Strategi för svensk viltförvaltning*, som redan i dag är centrala i viltförvaltningen. Naturvårdsverket instämmer i utredningens analys av att en förstärkt bemanning är en förutsättning för att kunna leva upp till samhällets behov av stöd från en nationell viltmyndighet och för att kunna utveckla den nationella och regionala förvaltningen.

4.4 Ansvar för artbevarande och artskydd

Naturvårdsverket avstyrker förslaget att ytterligare en myndighet ska vara med och dela på ansvaret för artbevarande och artskydd. Det kommer att behöva dras en gräns mellan Naturvårdsverket och en ny myndighet när det gäller tillämpningen av artskyddsförordningen. Enligt förslaget skulle Naturvårdsverket fortsatt vara ansvarig för vägledning om artskydd rörande andra arter än vilda däggdjur och fåglar och därmed behöva resurser för området. Därmed uppstår ett ökat behov av samverkan, med ytterligare en myndighet i kretsen av myndigheter med ansvar inom artskyddet idag. Även med en väl fungerande samverkan ser vi en uppenbar ökad risk för olika tolkningar av lagstiftningen mellan myndigheter, en ökad ineffektivitet och otydlighet avseende artskydd i vägledning till länsstyrelserna.

4.5 Arbeta mot invasiva arter

Naturvårdsverket avstyrker förslaget då vi bedömer att en uppdelning av arbetet mot invasiva främmande arter mellan flera myndigheter skulle bli ineffektivt. Den föreslagna gränsdragningen som innebär att placera ansvaret för vilda däggdjur och fåglar på en ny viltförvaltningsmyndighet skulle innebära att ansvaret för åtgärder mot övriga landlevande ryggradsdjur fortfarande behöver hanteras på Naturvårdsverket. I praktiken innebär detta att två avtal behövs med utförare av åtgärder i stället för ett.

Vi ser även att förslaget innebär att Naturvårdsverkets samordnande roll för vägledning för åtgärder mot invasiva arter, såväl djur som växter, till länsstyrelserna, kommuner och markägare kommer att behöva delas mellan två olika myndigheter, vilket kan försvåra för den enskilde markägaren. Även Naturvårdsverkets möjligheter att underlätta kommunikationsinsatser till dessa aktörer kommer att begränsas.

4.10 EU-arbetet och annat internationellt arbete

Naturvårdsverket avstyrker förslaget att särskilja förvaltningen av fåglar och däggdjur från övriga arter och livsmiljöer. Det internationella arbetet med förvaltning av arter genomförs under flera konventioner³. Majoriteten av dessa utgår från ett ekosystemperspektiv, där livsmiljöer, skydd, förvaltning och hållbart nyttjande av alla arter och livsmiljöer genomförs integrerat. En flytt av kompetensen för vilda däggdjur och fåglar skulle leda till ökat resursbehov och dubbel bemanning vid förhandlingar, i arbetsgrupper och vid nationella rapporteringar, samt medföra risk för otydlighet i ansvar och rollfördelning.

³ Exempelvis Konventionen om biologisk mångfald (CBD), Bernkonventionen, Konventionen om handel med hotade arter (CITES), Konventionen om skydd av flyttande vilda djur (CMS).

Art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet utgör grunden i EU:s naturvårdspolitik och är starkt kopplade till den nya naturrestaureringsförordningen. Möjligheter att effektivt leverera integrerade analyser för svenska prioriteringar för den breda agendan inom EU skulle försvåras vid en uppdelning mellan myndigheter. Komplexiteten i EU:s regelverk ställer dessutom krav på en tydlig vägledning till den regionala förvaltningen, vilket vi bedömer också skulle försvåras.

4.12 Kunskapsunderlag och stöd till forskning

Naturvårdsverket ställer sig bakom utredningens förslag att Naturvårdsverket även i fortsättningen ska ansvara för att fördela medel från miljöforskningsanslaget. I utredningen föreslås att den föreslagna viltförvaltningsmyndigheten ska ha delaktighet vid fördelningen av forskningsmedel på motsvarande sätt som Havs- och vattenmyndigheten har idag. Naturvårdsverket förstår resonemanget men vill uppmärksamma att miljöforskningsanslagets begränsade budget gör att det redan idag är hårda prioriteringar mellan olika forskningssatsningar. Om tre myndigheter ska samverka om prioriteringarna i stället för två ökar komplexiteten ytterligare.

Naturvårdsverket bedömer att utredningens förslag kring viltvårdsfonden är närmast identiska med Naturvårdsverkets nuvarande arbetssätt, som genom utvärderingar visat sig ge forskning av hög kvalitet och praktisk nytta för viltförvaltningen. En överflyttning till ny myndighet riskerar att öka kostnaderna, minska samordningsvinsterna och leda till sårbarhet vad gäller kompetensförsörjning och strategisk omvärldsbevakning. Den nuvarande modellen är effektiv tack vare upparbetad kompetens och erfarenhet samt etablerade beredningsprocesser. En flytt till ny myndighet försvårar också gemensamma forskningssatsningar mellan viltvårdsfonden och miljöforskningsanslaget.

Kapitel 5 Vapenärenden

Det faller inte inom Naturvårdsverkets ansvarsområde att avgöra hur eller var tillstånd enligt vapenlagen handläggs. När det gäller frågan om Polismyndighetens ansvar för att hantera tillstånd enligt vapenlagen vill Naturvårdsverket därför endast framhålla vikten av att myndigheters hantering av jaktvapenärenden är effektiv och rättssäker. Jaktvapen är en viktig del i viltförvaltningen och en förutsättning för att kunna bruka viltet som resurs genom jakt.

Kapitel 6 Civila skjutbanor

Naturvårdsverket ställer sig bakom förslaget att flytta ansvaret men bedömer att de uppgifter som föreslås övertas av en ny myndighet för viltförvaltning i stället bör överföras till Naturvårdsverket.

Kapitel 8 Statens vilt

Naturvårdsverket instämmer i utredningens bedömning och förslag att länsstyrelserna ska ta över Polismyndighetens uppgift att ta hand om anmälningar om vilt som tillfaller staten samt att omhänderta och överlämna viltet till Statens veterinärmedicinska anstalt och Naturhistoriska riksmuseet. Länsstyrelsernas fältpersonal arbetar även med inventeringar av stora rovdjur och kan avgöra om omhändertaget vilt kan komma att påverka eventuell pågående inventering. Vidare ansvarar länsstyrelserna redan idag för

omhändertaganden av andra djur. Polismyndigheten bör fortsatt ta emot anmälningar vid misstanke om brott.

Kapitel 9 Skador som orsakas av vilt

Naturvårdsverket ställer sig bakom utredningens förslag till instruktionsförttydligande till berörda myndigheter. Vi bedömer att det är en relevant och positiv förändring utifrån att det lokalt och regionalt finns skador som orsakas av vilt som begränsar samhällsviktig produktion och att myndigheternas ansvar blir tydligare. Vi välkomnar det breda uppdrag som enligt förslaget ska ges till länsstyrelserna, där det tydligt framgår att de ansvarar för att väga samman flera viktiga aspekter inom viltförvaltningen – att beakta bevarande av viltarter, brukande av viltet som resurs samt förebygga och begränsa skador och olägenheter av vilt.

Kapitel 10 Konsekvenser av förslagen

Naturvårdsverket har i detta yttrande redogjort för de konsekvenser vi bedömer att förslagen i betänkandet kan få. Fokus i utredningens konsekvensanalys ligger i första hand på personella förändringar för myndigheterna, medan konsekvenserna för olika sakområden är sparsamt beskrivna. Det gör det svårt att bedöma vinsterna med en ny myndighet för viltförvaltning i relation till effekterna för annan förvaltning som påverkas av förslaget.

Utredningen har inte skattat den ekonomiska och personella påverkan som bildandet kan få för den digitala utvecklingen inom alla sakområden. Att addera ytterligare en myndighet i det gemensamma framtagandet och delningen av data som sker idag och som är under stark utveckling framåt, då området blir mer datadrivet, påverkar resurserna. Utvecklingen av plattformar för datadelning mellan myndigheter blir mer komplex och det innebär ökade kostnader och kan innebära försening av den digitala utvecklingen.

I förslaget bedömer utredningen att medel motsvarande 4,5 årsarbetskrafter behöver överföras från Naturvårdsverket till den nya myndigheten för stödfunktioner inom exempelvis ekonomi, administration och förvaltningsjuridik. Naturvårdsverkets stödjande verksamhet har inte dedikerade resurser för viltförvaltningsfrågorna. Myndigheten har alltså inte stödjande personal vars arbetsuppgifter per automatik kommer att upphöra vid en flytt av ansvaret för viltförvaltningen till en annan myndighet. Av detta skäl bedömer Naturvårdsverket att myndigheten inte kommer att kunna minska personalresurserna inom den stödjande verksamheten i den utsträckning som anges. Utöver lönekostnader omfattar beloppet även driftkostnader, såsom lokaler, systemstöd och kontorsservice. Eventuella kostnadsbesparingar avseende exempelvis lokaler och IT-stöd kan uppstå först på längre sikt.

En mindre viltförvaltningsmyndighet med stödfunktioner motsvarande 4,5 årsarbetskrafter riskerar att bli sårbar, särskilt vid perioder med ökade behov inom exempelvis kundtjänst, juridik eller ekonomi. I dag finns möjligheten till ett brett utnyttjande av stödfunktioner inom Naturvårdsverket, vilket underlättar hanteringen av arbetsintensiva perioder.

Naturvårdsverket vill avslutningsvis understryka att dagens jaktlagstiftning är föråldrad. Med en ny modern jaktlagstiftning⁴ kommer viltförvaltningen att ges

⁴ En moderniserad jaktlagstiftning - Regeringen.se

betydligt bättre förutsättningar att utvecklas, oavsett vilken myndighet som har ansvaret.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Kuylenstierna efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetscheferna Mona HansErs, Maria Widemo, Mats Andersson, Petter Mahrs samt projektledaren Jenny Oltner.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Johan Kuylenstierna

Marie Uhrwing

Kopia till:

li.fjr@regeringskansliet.se

kn.registrator@regeringskansliet.se